

Cor Provoost, Theater en Congrescentrum Hanzehof in Zutphen

'Een bouwproces is een unieke belevenis'

Cor Provoost is in 1988 begonnen als toneelmeester bij De Hanzehof in Zutphen. Daarvoor was hij werkzaam bij verschillende theatergezelschappen in Arnhem. In het begin draaide hij nog bij alle voorstellingen mee op de vloer, maar zijn takenpakket werd zodanig uitgebreid dat dit steeds moeilijker werd. Inmiddels is hij hoofd theatertechniek en facilitair management. AV&Entertainment zocht hem op.

De Stichting Hanzehof is een theater en congrescentrum. Het complex beschikt over een concertzaal (uit 1891), een theaterzaal en diverse vergaderzalen. Verder is de muziekschool (Muzehof) in het pand gehuisvest en wordt de naast gelegen sporthal (Hanzehal) beheert.

Wat de techniek betreft kende de Hanzehof vanuit het verleden twee verschillende afdelingen: facilitaire dienst en theatertechniek. De facilitaire dienst werd aangestuurd door de horeca, met als voornaamste taken het klaarzetten van de vergaderzalen, het plegen van onderhoud en assistentie op het toneel. Met de toename van de congresactiviteiten in de jaren negentig steeg ook de vraag naar technische faciliteiten. Het gebruik van av-middelen steeg, het geluid werd complexer door het gebruik van zenders en de belichting werd theateraler. Steeds vaker werd de theater-specialist bij congressen ingezet. Binnen de organisatie ontstond de behoefte om de afdelingen bij elkaar te schuiven. Provoost werd gevraagd om die beide afdelingen, inclusief de schoonmaak, in zijn pakket te nemen. Dit maakte dat zijn functie veranderde van toneelmeester naar zijn huidige: hoofd theatertechniek en facilitair management. Binnen deze functie vallen onder andere het gebouwbeheer, de installaties, facilitaire zaken, onderhoud, schoonmaak en arbozaken. Provoost: "Mijn huidige functie betekent wel dat ik nog maar weinig op de vloer te vinden ben. Dit werk is overgegaan naar de huidige toneelmeester, die veel taken van mij heeft overgenomen. Ik maak nog wel het rooster en ik probeer mijzelf dan ook af en toe nog in te roosteren." Maar net zoals bij de collega hoofden techniek is er gewoon meer bureauwerk bij dan tien jaar geleden.

Provoost: "In het begin heb ik de charme van het toneel wel aardig gemist, want daar gaat mijn hart toch wel naar uit, de spanning, achter de schermen meekijken, samen opbouwen, het half uurtje voordat de voorstelling begint, de vijf minuten

voor aanvang. Dat is een bepaalde sfeer, je hebt dan toch het gevoel dat je op een bepaalde manier een bijdrage levert aan de voorstelling. Dit alles blijft nu beperkt tot wat schudden van handen en een snelle babbel met de techniek voor aanvang van een voorstelling.

De aanloop

De Hanzehof had altijd een klein toneel. Provoost: "Wij hadden een toneeldiepte van 5,05 meter en een kaphoogte van 12 meter, geen zijtoneel, maar kregen wel de lijsttoneelvoorstellingen. Dit betekende dan dat bijvoorbeeld de helft van het decor in de vrachtwagen bleef staan, want we hadden domweg niet genoeg ruimte op het toneel." Dit probleem was natuurlijk al heel lang bekend, maar toen in de tweede helft van de jaren negentig, de arbeidsinspectie ook de theaters ging controleren, konden we er eigenlijk niet meer omheen. Er was teveel aan de hand. Zo was er bijvoorbeeld geen beloopbare zaalbrug, dit was eigenlijk een verkapte kruipruimte en dit mocht logischerwijs niet meer van de arbeidsinspectie. Daarnaast was er een orkestbak die nog handmatig eruit gehaald moest worden en zo waren er nog een aantal dingen.

Op het moment dat er ook nog de wetgeving bijkwam dat de handtrekken niet meer mochten, zijn ze in gesprek gegaan met de gemeente, aangezien De Hanzehof een stichting is en dus alleen gesubsidiëerd wordt voor de culturele activiteiten. Provoost: "Er was een probleem niet alleen met betrekking tot wettelijke normen, maar ook wat betreft maatvoering en zaalcapaciteit."

De gemeente ging akkoord om een onderzoeksbureau erbij te halen. De uitslag van dit bureau was duidelijk: De Hanzehof moest actie ondernemen anders zou het een 'sterfhuisconstructie' worden. Je kan dan wel mooie Arbo-voorzieningen treffen, maar misschien is dat dan weggegooid geld als je niets aan de maatvoering

doet. Uiteindelijk na een aantal discussies en wederom een rapportage is de gemeente akkoord gegaan: de verbouwing was een feit.

De verbouwing

Na een aantal scenario's doorlopen te hebben rolde er een plan uit dat ertoe leidde dat ze vanaf januari 2005 met de verbouwing konden beginnen. De Hanzehof had een aantal wensen: zo wilden ze meer zitplaatsen, het intieme karakter van de zaal moest behouden blijven, er moest voldoende been annex zitruimte zijn en de stoelen moesten weliswaar actief zitten, maar vooral ook prettig.

Het oude toneelhuis is in zijn geheel tegen de vlakte gegaan en opnieuw opgebouwd, nu breder, dieper, hoger en geheel onderkeldert. Hier bevinden zich nu de artiestenfoyer en de nieuwe kleedkamers, want ook daar schoorde vroeger nogal wat aan. Een ander belangrijke stap vooruit is de uitbreiding van zitplaatsen van 429 naar 555.

Bij de verbouwing waren verschillende partijen betrokken. Bureau Dam & Partners Architecten was de architect. Aannemingsmaatschappij Hegeman heeft het gebouwd en het bouwmanagement lag in handen van Kleissen en Partners. Prinssen en Bus waren actief betrokken bij het uitwerken van een aantal zaken als zaalakoestiek, geluid, stoffering, theaterbelichting en de stoelen. Zij hebben adviezen uitgebracht en diverse bedrijven aangeschreven voor offertes. De toneeltechnische installaties waren de verantwoordelijkheid van Stakebrand. Zij leverden onder andere de bruggen de Centurion toneelhijsinstallatie. Op het gebied van licht en geluid heeft men alle zeilen bij moeten zetten, aangezien er in het budget geen ruimte was voor een gehele nieuwe lijn heeft men de oude uitgebreid. Het D&B systeem van Audio Pro uit de oude zaal is aangevuld met upperbalcony, underbalcony en wat extra speakers

voor de voorkant van de zaal. Provoost: "Het is een goed zaaldekkend systeem geworden voorzien van een nieuwe mengtafel, de Midas Venice. Ook zijn we nu voorzien van de nodige effectapparatuur die wij voorheen ontbeerden." Rolight tekende voor de theaterverlichting en Showtex voor de stoffering. De stoelen tenslotte zijn geleverd door de firma Stol, een bedrijf uit Slovenië. Zij hebben onder andere ook de stoelen geleverd voor Carré en het Rabotheater in Hengelo.

Uitwisseling

In het bouwproces heeft Provoost veel contact gehad met andere theaters die onlangs zijn verbouwd of zelf ook midden in de verbouwing zitten. De hoofden techniek wisselen ervaringen en informatie met elkaar uit. Dit gebeurt overigens ook op het vlak van directie, administrateurs en Pr. Provoost: "In Oost Nederland bestaat hiervoor de Stichting Oostelijke Schouwburgen, waarbij we twee keer per jaar overleg hebben met de hoofden theatertechniek. Zo'n dag bestaat dan uit een ochtendprogramma met het uitwisselen van ervaringen, 'wat speelt erbij de theaters', 'waar zijn anderen tegenaan gelopen en hoe hebben ze het opgelost'. 's Middags staat er dan een bepaald thema centraal. Dit kunnen dan bijvoorbeeld cursussen zijn voor certificering van medewerkers voor de toneelhijsinstallaties of veiligheid en aansprakelijkheid. Deze meetings worden vaak gehouden met medewerking van ARBO Podium. In totaal zitten er zo'n 24 theaters in dit overleg."

Unieke belevenis

De Hanzehof had maar één jaar de tijd om het nieuwe theater te realiseren. Dit had alles te maken met contractuele verplichtingen in verband met de wereldkampioenschappen 'vogels', een 10 daagse evenement met duizenden vogels uit de gehele wereld. Bovendien kon er in verband met allerlei procedures en vergunningen niet eerder begonnen worden dan

januari 2005, dus er lag nogal wat druk op de bouw. Belangrijk was ook dat er begin februari officieel geopend kon worden, want later openen betekent dat je het publiek niets meer kunt aanbieden, omdat je dan onderhand door je seizoen heen bent. Het theater is overigens nagenoeg niet gesloten geweest, alleen in de slooperperiode. De concertzaal bleef in gebruik voor commerciële activiteiten en vanaf september 2005 ook voor de theaterprogramming. Uitgangspunt was het publiek een volledige jaarprogramma te bieden, weliswaar met wat kleinere voorstellingen, maar toch. Provoost: "Het is een hectisch jaar geweest. In een jaar tijd: slopen, opbouwen en inrichten was heel krap. Achteraf is alles goed gegaan, maar als je midden in het stofhappen zit, denk je wel eens waar zijn we aan begonnen. Een compliment is hier dan ook op zijn plaats aan alle partijen, want alles is op tijd klaargekomen. Zo'n bouwproces is wel een unieke belevenis om een keer mee te maken. Van de 'vage' plannen van jaren terug tot uiteindelijk het moment van oplevering en opening van zo'n theater."

Filosofie

Ondanks de verbouwing is er aan het streven van De Hanzehof niets verandert. Naast dat de gasten een goede dag moeten hebben wordt er ook gedacht aan het gezelschap en de mensen van de techniek. Provoost: "We willen de dag altijd goed kunnen afsluiten met elkaar door naderhand bijvoorbeeld een drankje te drinken aan de bar. Deze gedachtegang komt een beetje voort uit de oude situatie, want er moest zoveel worden geïmproviseerd. Dit was voor het gezelschap niet altijd even prettig. Want je kunt je voorstellen als een gezelschap een flink aantal voorstellingen achter de rug had, dan in De Hanzehof kwam en daar bijvoorbeeld een deel van het decor niet kwijt kon... Maar we zijn er altijd samen uitgekomen, wat er ook gebeurd we gaan er met vol enthousiasme tegenaan. Die houding is gebleven en dat

werkt goed bij de gezelschappen: we gaan ervoor, we proberen het uiterste eruit te halen. Gelukkig is dit nu wel gemakkelijker, want we hebben nu meer mogelijkheden. Maar ondanks alle beperkingen kwam men wel altijd graag hier."

Trends

Tot slot hebben we het nog even over aanwijsbare trends op het theatervlak. Volgens Provoost zijn er op dit moment diverse trends waarneembaar. Ten eerste wordt er meer gebruik gemaakt van projectiemiddelen, zowel bij voorstellingen als bij de congressen. Voor congressen heeft de Hanzehof contact met diverse verhuurbedrijven die hun alles op dit gebied kunnen leveren. Ten tweede ziet Provoost een verschuiving naar meer bewegend licht en ledverlichting in de voorstellingen ten opzichte van het conventioneel licht. Een derde is de verschuiving in de grootte van de producties. Voorheen kwam er nog wel eens een busje met decormateriaal, dit werden later kleine vrachtwagentjes, toen bakwagens en nu voornamelijk trailers. Men neemt meer spullen mee. Toch is het allemaal veel handzamer is geworden. Het staat op wielen en is beter te stapelen. Provoost: "We moeten wel aandacht blijven besteden aan de zwaarte van de decors en aan technische hulpmiddelen om de decors makkelijker op te bouwen. Maar in vergelijking met jaren geleden is er al heel veel verbeterd." Als laatste ziet Provoost een grote verschuiving in de opbouwtijd van producties. Een aantal jaren geleden begonnen alle theaterproducties 's ochtends om 10.00 uur op te bouwen, vanwege de files werd dit langzamerhand 11.00 uur en dat is tegenwoordig 13.00 uur 's middags. "De gezelschappen beginnen doorgaans later met opbouwen en komen met meer technici. Dat betekent ook meer technici van het theater. Dit maakt het voor het theater soms wel wat lastig met inroosteren, vijf man voor op -en afbouw en twee man tijdens de voorstelling. Ik ben benieuwd of deze ontwikkeling zich doorzet."